

NEXT GENERATION EU: PREČO SA BÁŤ BALÍKA OBNOVY

**Inklúzia
Odolnosť
Zelený rast
Digitalizácia
Udržateľnosť**

**Uhlíkové clo
Digitálna daň
Daň z plastov
Transakčná daň
Daň za prístup na trh**

MARTIN VLACHYNSKÝ

martin.vlachynsky@iness.sk

Balík obnovy, Next Generation EU, SURE, RRF... ako je dobrým zvykom EÚ, na krízu odpovedala zložitou pavučinou balíkov, programov, nových aj starých, predĺžených aj zväčšených, kde jeden je podmnožinou druhého a v ktorých sa drvivá väčšina voličov, ale aj politikov absolútne nevyzná. Všetci však zachytili kľúčovú informáciu - budú miliardy z EÚ.

Kým aj v „zlatých“ ekonomických časoch malo Slovensko problém reformovať a investovať, rozpadala sa infraštruktúra (v prípade cestných mostov do slova a do písmena), uprostred krízy je zrazu dostatok zdrojov na rozsiahle reformy a investície.

Tento dostatok je len iluzórny. Next Generation EU (v ďalšom texte NGEU) neprichádza len s miliardami, ale aj s bremenom pre túto a budúce generácie občanov, daňovníkov a podnikateľov. V nasledujúcich riadkoch sa pozrieme na niekoľko skupín problémov, ktoré NGEU pre Slovensko a ďalšie členské štáty prináša. Najskôr ponúkame stručné zhrnutie NGEU pre tých, ktorí sa chcú v tejto oblasti zorientovať.

Čo je NGEU

Next Generation EU je názov pre súbor opatrení (politík, balíkov – pomenovanie podľa chuti) v celkovej výške 750 miliárd eur, ktorý prichádza na obdobie 2021 - 2027 nad rámec štandardného rozpočtu EÚ (ktorý je vo výške 1 074 miliárd eur na sedem rokov) na základe dohody členských štátov z leta 2020. Oficiálnym zdôvodnením jeho existencie je vypuknutie pandémie. Obsahom je rozšírenie existujúcich programov (napr. Horizon, Invest EU) a vytvorenie nových. Práve nové programy tvoria drvivú väčšinu 750-miliardových plánovaných výdavkov NGEU. Program REACT-EU má stať 47,5 miliardy eur a má byť akousi „okamžitou“ reakciou na pandémiu, pričom okrem iného má podporiť zdravotné systémy členských štátov a výdavky je možné uplatniť aj retroaktívne (od februára 2020). Najväčšiu pozornosť však pritiahol najväčší program: Recovery and Resilience Fund (RRF), ktorý so 672 miliardami tvorí 90 % NGEU. Granty z neho tvoria 390 miliárd a 360 miliárd sú zvýhodnené pôžičky, ktoré si členské štáty môžu od únie zobrať. Uvoľnenie zdrojov RRF je podmienené predstavením projektov („plány obnovy“) jednotlivými členskými štátmi. Plány obnovy musia spĺňať viaceré kritériá. Kľúčová je informácia, že slovenský plán obnovy bol predmetom diskusií na jeseň 2020 a pred koncom roka 2020 bol zaslaný Európskej Komisii s predstavami o čerpaní skoro 6 miliárd eur.

Mimo rozpočet a NGEU stoja ďalšie opatrenia zo štruktúr EÚ, o ktorých sa hovorí s súvislosťou s pandémiou. Program SURE ponúka 100 miliárd zvýhodnených pôžičiek pre schémy zamestnanosti (využilo ho zatiaľ 18 štátov vrátane Slovenska), Európska investičná banka chce minúť 200 miliárd eur a Európska centrálna banka ohlásila opatrenia za 1 350 miliárd eur. Tieto však nie sú predmetom ďalších riadkov.

Mimoriadne výdavky NGEU si vyžadujú dodatočné financovanie. Príjmy EÚ sú dnes stanovené ako 1,2 % európskeho HNP (hrubý národný dôchodok, obdoba HDP). Po novom sa majú natrvalo zvýšiť na 1,4 % a dočasne na 2 %. Dočasne však znamená minimálne do roku 2058. Zdrojom týchto dodatočných príjmov má byť séria nových daní, ktoré sa postupne majú v EÚ spustiť.

Prečo nás NGEU neteší

Napriek prevažujúco povznesenej nálade naprieč médiami, politikou a časťou verejnosti, ktorá NGEU považuje za unikátnu príležitosť na zmenu, dôležitý prejav solidarity, či záchranné koleso, v INESS prevláda skôr skepsa. NGEU považujeme v lepšom prípade za gigantické plytvanie, v horšom prípade za dejinný moment, ktorý definitívne nasmeruje EÚ k osudu chorľavého kolosu na hlinených nohách, v ktorom rast životnej úrovne bude zaostávať za inými časťami sveta a ekonomické problémy sa budú prehĺbovať. Vedie nás k tomu celý rad obáv a problémov spojených s NGEU.

Prvé tri problémy sú skôr politické a hovoria o zmene charakteru Európskej Únie. Dnes sa hovorí o „hamiltonovskom momente“, keď časť európskych politikov využila krízu ako príležitosť k razantnej a rýchlej zmene. Zvyšné problémy hovoria priamo o negatívnych ekonomických dopadoch NGEU na ekonomiku Slovenska a zvyšných členských štátov. V závere sme vyčlenili samostatný odsek pre dopad nových daní, ktoré sú s financovaním NGEU spojené.

1. Skoková centralizácia EÚ

Väčšia federalizácia EÚ („Spojené štáty európske“) a prenos národných kompetencií do rúk Európskej komisie sa nepretržite diskutuje už dekády. Doterajší postup bol však skôr plazivý a „veľké“ témy ako európske dane, zväčšenie európskeho rozpočtu či európske dlhopisy sa takmer nehýbali. Odchodom Spojeného kráľovstva sa rovnováha posunula bližšie k centralistom na čele s Francúzskom. No veľké zmeny sa zdanlivo nechystali, napríklad debaty o (v porovnaní s NGEU relatívne malom) navýšení rozpočtu EÚ kvôli strate britských príspevkov sa točili v kruhu.

Behom pár týždňov väčšina týchto tabu (mnohé z nich majú pritom oporu v základných zmluvách EÚ) padla – **EÚ chystá vlastné dane, dlh, a vyplácanie peňazí bude podmieňovať kontrolou nad hospodárskou politikou členských štátov, ktorým bude stanovovať hospodárske priority a schvaľovať ciele.**

Táto zmena bola iniciovaná zopár politikmi, ktorí k nim boli motivovaní najmä svojou neschopnosťou spustiť vo vlastných štátoch reformy a zastaviť tak ich ekonomické tápanie či stabilizovať verejné financie.

Vznikom dlhovej únie sa vzťahy v únii ďalej skomplikujú. Čo sa stane, ak sa napríklad o 10 rokov rozhodne Taliansko EÚ opustiť? Vezme so sebou svoj podiel na európskom dlhu? Alebo ho nechá predo dvermi a on sa rozloží medzi všetkých zostávajúcich?

2. Trvalo dočasný charakter

Zmeny, ktoré prináša NGEU, sú do istej miery prezentované ako dočasné. Ich dočasnosť je však iba iluzórna. Splácanie NGEU má trvať do roku 2058 – no po 38 rokoch už ani nebudú žiť politici, ktorí by si pamätali, ako vyzeral svet predtým. Viete si predstaviť politika, ktorý sa vzdá 40 % zdrojov vo svojom rozpočte? Že v roku 2026 sa skutočne skončí program financovania kapitálových výdavkov členských štátov? Že tá obrovská infraštruktúra projektov, programov a na ne napojených desiatok tisícov úradníkov, konzultantov a manažérov len tak zrazu bez odporu zanikne či zmení kariéru? Napríklad Európska centrálna banka už v septembri 2020 vyzvala EÚ, aby z RRF urobila trvalý nástroj.

Práve naopak – NGEU otvára Pandorinu skrinku. Zväčšovanie rozpočtu EÚ, zavádzanie nových daní, zvyšovanie európskeho dlhu sa stanú primárnou odpoveďou na každú budúcu krízu. A do roku 2058 ich určite ešte bude viacero. Európania sa tak dostanú do situácie, keď popri splácaní NGEU budú splácať aj nextNGEU, či next-nextNGEU.

3. Falošné zaštieňenie sa pandémie

Napriek tomu, že NGEU je komunikovaný ako reakcia na pandémiu Covid-19 a túto tézu prijali aj médiá a väčšina občanov, skutočná súvislosť NGEU s Covid-19 je len okrajová. NGEU prichádza viac ako rok od začiatku pandémie a má minimálnu spojitosť s jej zdravotníckymi, ale aj ekonomickými dopadmi. Hlavným ekonomickým problémom pandémie je výpadok prevádzkových príjmov, nedostatok prostriedkov na mzdy, odmeny, platby energií či nájomného. NGEU sa však tvári, že problémom je nedostatok investičného kapitálu a financovanie prevádzkových nákladov z NGEU je vyslovene zakázané.

Hlavnými príjemcami peňazí sú tie isté členské štáty, ktoré majú chronické ekonomické problémy už minimálne dekádu a ktoré už zachraňovali iné nástroje, napríklad euroval. Európska ekonomika zažívala spomalenie už v roku 2019 a EÚ by sa s veľkou pravdepodobnosťou pokúsila zvýšiť finančnú stimuláciu ekonomiky aj bez pandémie (miera je otázná).

NGEU je skôr pokračovaním eurovalu a je len predĺženou reakciou na krízu 2010. Nereaguje na dopady pandémie, ale na dopady neschopnosti národných politikov reformovať.

4. Jedna veľkosť všetkým nesedí

37 % prostriedkov NGEU musí byť použitých na zelené projekty a 21 % na digitálne projekty. Ak vás zaujíma, ako vznikli tieto hodnoty, vedzte, že komisia takýmto spôsobom cieľuje všetky výdavky únie. Každému tak musí byť jasné, že NGEU nie je nástrojom na záchranu pandémie poškodeného hospodárstva.

Tieto ciele boli prijaté bez diskusie, akosi automaticky sa predpokladá, že tieto projekty budú mať pozitívny dopad na hospodárstvo jednotlivých krajín. Ignorujú sa pritom zásadné rozdiely medzi krajinami. Rovnako tlačí do „zelených“ projektov vysoko emisné Česko, Írsko či Holandsko, ako aj nízko emisné Švédsko, Rumunsko či Chorvátsko. Krajiny sú tak nútené investovať do oblastí, ktoré nemajú pre nich vysokú prioritu. RRF je skôr fondom na budovanie zelených a digitálnych projektov, nie na budovanie reformných projektov ako takých.

Napríklad na modernizáciu železníc má ísť v rámci slovenského Plánu obnovy 700 miliónov, čo je jedna z jeho najvyšších položiek. No na tento účel už bolo dosiaľ vyčlenených zhruba 2,2 miliardy eur v rámci „tradičných“ eurofondov. Ak niekto čaká, že NGEU bude akosi „iskrou“, ktorá zapáli mocný plameň „zeleného rastu“, bude sklamaný. V nemalej miere pôjde o pokračovanie existujúcich aktivít. Napríklad na spomínaných železničiach prišlo od roku 2014 len k miernemu nárastu platiacich cestujúcich (+7 %, z ktorých nemalú časť budeme môcť pripísať klesajúcej nezamestnanosti) a v prípade nákladnej železničnej dopravy prichádza skôr ku stagnácii.

5. Nerealistické objemy peňazí na efektívne čerpanie

Nejedna členská krajina mala problém vyčerpať doterajšie objemy eurofondov. Miera čerpania Slovenska v období 2014 - 2020 je zatiaľ len niečo vyše 30 %. Nemalá časť toho, čo sa vyčerpal, bola predmetom plytvania či priamo korupcie. Každoročne nám EÚ odmietne preplatiť desiatky až stovky miliónov eur za projekty, ktoré nespĺnili prísne podmienky. V období 2014 - 2020 bolo Slovensku odňatých zatiaľ 120 miliónov eur. Investovať a hlavne dobre investovať je zložitá umenie, ktoré úradníci len zriedka ovládajú. Keďže nízke čerpanie členskými štátmi je nepríjemným vysvedčením aj pre samotnú EÚ, nad efektívnosťou použitých prostriedkov sa systematicky privierajú oči. Cieľom je vyčerpať a splniť popri tom formálne podmienky čerpania. Čitateľ si môže nájsť stovky anekdotických príkladov, najsmutnejším je asi dotovanie opatrovateľskej služby, keď „investícia“ z eurofondov zanikla v momente, keď skončil eurofondový program.

NGEU spôsobí, že inštitúcie, ktoré nedokázali vyčerpať doterajšie prostriedky, budú musieť vyčerpať násobne viac. Ďalší pokles efektivity a hodnoty za peniaze vynaložených miliárd eur daňových poplatníkov je tak istotou. Bude však zaujímavé sledovať, ako krajiny pristúpia k možnosti vziať si úver (pripomíname, že granty sú 390 miliárd eur a 360 miliárd sú zvýhodnené úvery). To ovplyvní efektívnu (reálnu) veľkosť NGEU, ale aj ukáže, nakoľko boli štáty reálne hladné po kapitále a nakoľko išli len po „peniazoch zadarmo“.

6. Nárast byrokratického aparátu

NGEU si vyžiada desaťtisíce nových úradníkov na európskej aj národnej úrovni, ktorí budú posudzovať a následne kontrolovať plány, projekty a ich plnenie, účtovať prostriedky, vypracovávať správy, auditovať, prípadne sa súdiť. Byrokracia zataží nielen EÚ a členské štáty, ale aj súkromné subjekty, ktoré budú na projektoch spolupracovať. Ďalej bude bujniť podhubie konzultantov a poradenských firiem, ktoré budú tápajúcim inštitúciám asistovať pri hektickom plnení formálnych náležitostí projektov. Tisíce mladých talentov, ktorí mohli zakladať startupy a ponúkať spotrebiteľom reálne hodnoty v podobe tovarov a služieb, sa v Európe budú venovať neproduktívnej ale dobre odmenenej činnosti. **Množstvo podnikateľov preorientuje svoje preferencie z uspokojovania zákazníkov na uspokojovanie úradníkov a ich požiadaviek, pretože európske zdroje sa pre nich stanú dôležitejším zdrojom tržieb ako ich zákazníci.**

7. Väčšia izolovanosť EÚ od svetových trhov

Veľká časť zamýšľaných nových daní (uhlíková, digitálna, transakčná, poplatok za prístup na trh...) má potenciál izolovať EÚ od globálnych trhov. Európsky zákazník sa pre nadnárodné spoločnosti stane druhotným zákazníkom. V malej miere to vidíme už dnes napríklad v súvislosti s nariadeniami GDPR, kedy viaceré svetové portály jednoducho odrezali európskych zákazníkov.

EÚ nie je pupok sveta - obyvatelia EÚ tvoria necelých 6 % obyvateľov Zeme. Ekonomika EÚ síce tvorí 23 % svetového HDP, no oba tieto podiely budú naďalej klesať. Predstava, že nové dane zaplatia zahraničné spoločnosti, je ekonomickou negramotnosťou. O tom, kto poniesie ťarchu týchto daní, rozhodne to, či je menej elastický dopyt, alebo ponuka. V mnohých prípadoch to bude menej elastický dopyt, teda zákazníci - Európania.

8. Nárast centrálného plánovania

Cez schvaľovanie reformných plánov narastie rola centrálného plánovania v ekonomikách členských štátov. O smerovaní kapitálu budú menej rozhodovať zákazníci a viac úradníci. Hoci sa Európska komisia snaží reformným plánom nasadiť gloriolu odbornosti, ba až vedeckosti, nie sú ničím iným ako koktejlom politického presvedčenia, ideológie a lobistických aktivít. Výsledkom je súbor pekne znejúcich hesiel o zelenom raste, rovnosti, digitalizácii, vzdelaní či zdraví, ktorý sa uvaril behom pár mesiacov. **NGEU tak de facto predstavuje presun plánovania investičných výdavkov jednotlivých členských štátov do rúk európskej byrokracie. Bez otvorenej a demokraticky potvrdenej stratégie, za nevedomého potlesku verejnosti, sa Komisii šikovne podarí výrazne posilniť postavenie únie.**

Podobne ako vo východnom socialistickom bloku plánovanie upadalo do chaosu vďaka nesúladu krokov centra a jednotlivých subjektov, aj NGEU dopadne podobne. Vidíme to už teraz – na Slovensku vznikajú narýchlo „reformné“ plány pre uspokojenie NGEU, viaceré z nich však nemajú oporu v existujúcich domácich strednodobých a dlhodobých rozpočtových rámcoch, stoja kompletne „vo vzduchu“. Sú výsledkom príležitosti, ktorej sa chopili lokálni politici.

9. Zníženie motivácie ku skutočným reformám

NGEU primárne pracuje s reformnými oblasťami, ktorých prínos pre konkrétne ekonomické problémy jednotlivých štátov je veľmi nejasný. Viac elektromobilov a zelené strechy nevyriešia problém dôchodkových systémov, zdravotníctva či súdnictva. Skutočné reformy sa väčšinou udejú len vtedy, keď vládnci politici zatlačení do kúta nemajú iné východisko. Stovky miliárd z NGEU opäť kúpia politikom v Taliansku, Španielsku, ale aj na Slovensku čas. Na reformy len výnimočne treba zásadné finančné výdavky (s výnimkou zavedenia II. piliera). Súdnicstvo, zdravotníctvo či školstvo sa dajú zreformovať s pár miliónmi vo vrecku, pretože problémy sú v prvom rade procesné, kompetenčné či regulačné. Výstavba nemocníc alebo škôlok nie je reformou, je len investičnou aktivitou (v lepšom prípade) alebo spotrebou. Procesné či kompetenčné zmeny sú bolestivé a politicky nákladné. NGEU však umožní politikom prezentovať verejnosti kroky ako je výstavba nemocníc pod pláštikom reformy a zároveň vyhnúť sa nákladom hĺbkových zmien. Paradoxne, tie reformy, ktoré si vyžadujú výrazný prísun peňazí (napr. mzdové opatrenia v sociálnej starostlivosti) podporu nedostanú, pretože NGEU neumožňuje dlhodobé financovanie prevádzkových nákladov.

Tento nesúlad medzi požiadavkami NGEU na obsah individuálnych reformných plánov a skutočnými problémami krajín predstavuje zásadný problém. Európska komisia odmieta financovať prevádzkové náklady, ale zároveň naznačuje, že keď krajine prefinancuje kapitálové výdavky, ostane jej v rozpočte viac zdrojov na prevádzkové výdavky (napríklad platy sestier). Ale zároveň požaduje dlhodobú udržateľnosť týchto reforiem, čo nevyhnutne vytvára požiadavku na „garantovanie“ vyšších výdavkov na platy sestier aj po skončení NGEU. Toto, samozrejme, členské štáty odmietajú dať, pretože väčšina z nich, podobne ako Slovensko, aktuálne čelí obrovskému deficitu a ekonomickej neistote. Komplexný prístup k reformám tak nie je možný a do skutočného plánu sa v realite dostanú len reformy, ktoré sa dajú „rýchlo“ zrealizovať (nemajú veľké politické náklady) a majú pripravenú väčšinu detailov čerpania. Za takýchto okolností, pochopiteľne, vznikne tlak na realizovanie tých investícií, ktoré by sa uskutočnili aj bez NGEU, pričom nedôjde k nárastu prevádzkových výdavkov (najmä prevádzkového personálu). Sľubovať si od týchto investícií zrýchlenie hospodárskeho rastu tak nedáva zmysel.

10. Negatívne efekty nových daní

Náklady NGEU má do významnej miery splácať príjem z minimálne sedmičky nových daní a daňových opatrení. Pripomíname, že kým NGEU má mať trvanie 7 rokov, tak nové dane ho budú splácať minimálne do roku 2058. Ak sa NGEU stane permanentným nástrojom, bude treba ďalšie (násobne vyššie) dane na jeho trvalé financovanie.

Každá daň predstavuje presun zdrojov (a tým pádom ekonomického rozhodovania o týchto zdrojoch) z vreciek producentov a spotrebiteľov do politicky kontrolovaných pokladníc. Hoci pri viacerých nových daniach európski politici argumentujú, že ich zaplatí „tretia“ strana (väčšinou spoločnosti mimo EÚ), takéto tvrdenie ignoruje ekonomické poznanie. To nám hovorí, že náklady poniesie tá strana, ktorá je menej elastická (teda menej ochotná zmeniť správanie v reakcii na zmenu ceny). V mnohých prípadoch bude menej elastický práve európsky spotrebiteľ.

Pripravujú sa nasledujúce dane

Predpokladané zavedenie do júna 2021:

- A. Daň z plastov.** Poplatok za kilogram nerecyklovateľného plastu vo výške okolo 80 centov. **Odhadované náklady** pre firmy a spotrebiteľov cca 6 - 8 miliárd eur ročne.

Dôsledok: nárast ceny výrobkov z týchto plastov (niektoré obaly, plienky, sklolaminát, v princípe všetky plasty pevne spojené s iným materiálom, napr. v autách, kuchynských potrebach a chemicky znečistené plasty).

- B. Uhlíkové clo** („carbon border adjustment mechanism“). Vlajková loď nových daní (v realite skôr clo ako daň), no momentálne o nej stále vieme minimum. Má zdaňovať niektoré skupiny zahraničných výrobkov (hovorí sa o oceli, hliníku a ďalších), ktoré majú vyššiu emisnú stopu ako rovnaké produkty vyrobené v EÚ. Pravidlá Svetovej obchodnej organizácie takéto clo teoreticky umožňujú, muselo by byť však na veľmi limitované množstvo produktov, kde sa dá uhlíkový náklad ľahko zrátať. Vznikne tak skupina znevýhodnených výrobkov. Clo bude treba zložiť nakalibrovať pomocou umelých benchmarkov (ani európski výrobcovia ocele nemajú všetci rovnaké emisie). **Odhadované náklady** (prvotné odhady) cca. 5 - 14 miliárd eur ročne.

Dôsledok: drahšie výrobky pre spotrebiteľov. Vytvorenie rôznych emisných „kást“ výrobkov. Hrozba odvetných opatrení tretích krajín. Zmena správania importérov (preorientovanie na komplexnejšie produkty).

- C. Digitálna daň** („digital levy“). V súčasnosti unilaterálne zavedená či zavádzaná v niektorých členských štátoch v rôznej podobe, európsky návrh by mal výber zjednotiť a výnos poslať do rozpočtu EÚ. V princípe sa jedná o daň z obratu (nie zisku) digitálnych firiem od určitej veľkosti. **Odhadovaný náklad** zhruba 5 miliárd eur ročne.

Dôsledok: komplikované pravidlá (daň sa snaží určiť geografický vznik hodnoty v digitálnom priestore), nízka vymožitelnosť (najmä od čínskych a iných nespolupracujúcich firiem), zníženie záujmu digitálnych investorov o EÚ, demotivácia startupov od rastu v EÚ, nárast cien či odrezanie európskych spotrebiteľov od niektorých digitálnych služieb (už používané napríklad v súvislosti s GDPR pravidlami), hrozba odvetných krokov najmä zo strany USA (v roku 2020 ohlásili 100 % clo na viaceré francúzske výrobky v súvislosti s novou francúzskou digitálnou daňou) a mnoho ďalších negatívnych efektov.

- D. Príjmy zo systému obchodovania s emisiami (ETS)** - rozšírenie na lodnú a leteckú dopravu pri cestách mimo EÚ a presun výnosov zo štátov na EÚ. Emisné povolenky sa uplatňujú už teraz pri vnútroúlných letoch, po novom by ich museli spoločnosti nakúpiť aj na časť medzikontinentálnych letov a plavby. Ročné náklady pravdepodobne v stovkách miliónov v závislosti od ceny emisných povoleniek (momentálne dosahujú rekordné maximá).

Dôsledok: zdraženie diaľkových letov a plavieb, environmentálne škody v dôsledku nárastu „obchádzok“ s minimalizovaním letu v rámci priestoru EÚ.

Predpokladané zavedenie do júna 2024:

- E. Európska daň z finančných transakcií.** V súčasnosti uplatňovaná niektorými členskými štátmi v rôznej podobe. Daňová sadzba sa uplatňuje na každú transakciu na finančnom trhu (nákup a predaj akcií, dlhopisov a ďalších nástrojov). Ročný náklad nejasný, v závislosti od sadzby a šírky zahrnutých aktív sa môže jednať od jednotiek až po stovky miliárd, najpravdepodobnejší je variant v ráde desiatok miliárd eur ročne.

Dôsledok: zdraženie investičných aktivít v EÚ, zníženie výhodnosti a motivácie Európanov sporiť v nepeňažnej podobe, zníženie výnosov penzijných a ďalších fondov (niekedy sa jej hovorí „daň z dôchodkov“), zníženie záujmu globálnych investorov a trhov o obchodovanie v EÚ.

F. Finančný príspevok spojený s korporátnym sektorom („a financial contribution linked to the corporate sector“ - niekedy spomínaný aj ako „poplatok za prístup na trh“). Momentálne veľmi nejasný koncept dane, podobný Digitálnej dani, ale aj pre nedigitálne firmy. Náklady neznáme.

Dôsledok: rovnaký ako pri digitálnej dani - zdraženie produktov, obmedzenie produktov pre zákazníkov z EÚ, recipročné opatrenia.

G. Spoločný korporátny daňový základ („common corporate tax base - CCTB“). Zavedenie je predkrokom k zavedeniu „konsolidovaného spoločného korporátneho daňového základu“ (CCCTB). Dnes má každá krajina vlastný set pravidiel (vychádzajúcich do značnej miery z medzinárodných účtovných štandardov) čo zdaníť (aký príjem a náklady zahrnúť). CCTB by tieto pravidlá zjednotil.

Dôsledky: keďže toto opatrenie je medzi príjmami, zjavným dôsledkom sú vyššie efektívne dane v EÚ. Predstavuje prvý významný krok ku strate daňovej suverenity členských štátov a obmedzeniu možnosti inovatívnych a konkurujúcich si daňových systémov.

Zhrnutie

Naším cieľom bolo upozorniť na riziká NGEU a stlmiť bezbrehý optimizmus, ktorý momentálne okolo NGEU panuje. V stručnosti sme popísali problémy spojené s NGEU:

1. Skoková centralizácia EÚ
2. Trvalo dočasný charakter
3. Falošné zaštitenie sa pandémie
4. Jedna veľkosť všetkým neseď
5. Nerealistické objemy peňazí na efektívne čerpanie
6. Nárast byrokratického aparátu
7. Väčšia izolovanosť EÚ od svetových trhov
8. Nárast centrálného plánovania
9. Zníženie motivácie k potrebným reformám
10. Negatívne efekty nových daní

Tento výpočet nie je konečný, je ďalší priestor baviť sa o dopade nových daní, vzniku európskeho dlhu, nárastu zasahovania do trhu a ďalších aspektoch NGEU. Naším hlavným záverom je, že veľké problémy členských štátov (sociálne systémy neschopné čeliť demografickej zmene, neefektívne štátom riadené sektory, brzdenie rekonštrukcie upadajúcich sektorov...), ako aj samotnej EÚ (plytvanie, neefektívne dodatočné schémy, neefektívna poľnohospodárska politika...) nie sú vyriešené, ale stále ležia na stole a túto skutočnosť dokáže NGEU zakryť len na pár rokov.

Martin Vlachynský pôsobí ako analytik INESS od roku 2012. Vyštudoval na Ekonomicko-správnú fakultu MU v Brne, následne absolvoval štúdium na University of Aberdeen. Zaoberá sa podnikateľským prostredím a štátnymi zásahmi, najmä v sektore zdravotníctva.

Aktuálne publikácie

POLOHRUBÁ MZDA VYTVÁRA DAŇOVO-ODVODOVÝ GULÁŠ

Odvody platené zamestnávateľom nie sú súčasťou hrubej mzdy. Dnešná „hrubá mzda“ je tak v skutočnosti len „polohrubá“. Skutočná hrubá mzda by mala zahŕňať všetky dane a odvody platené z produktívnej práce. O tom, prečo je to problém hovorí publikácia **Polohrubá mzda vytvára daňovo-odvodový guláš**.

45 DÔVODOV, PREČO ZMRAZIŤ MINIMÁLNU MZDU

45 dôvodov, prečo zmraziť minimálnu mzdu je publikácia, ktorá na jednej strane predstavuje argumentačný arzenál do politickej debaty, na druhej strane je to analytická balada o neružovej budúcnosti zaostalých regiónov a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PRIVATIZÁCIA 3.0 ZDRAVŠIA EKONOMIKA POTREBUJE MENEJ ŠTÁTNYCH PODNIKOV

Štátne podniky často narušujú konkurenciu a ich prítomnosť znižuje výkonnosť celého odvetvia. Napriek tomu sú u verejnosti populárne. Problematiku výkonnosti štátnych podnikov, dopad historickej privatizácie aj návrh na novú vlnu privatizácie detailne rozoberáme v novej publikácii **Privatizácia 3.0**.

ZÁZRAČNÉ LIEKY AKO ICH ZAPLATIŤ A NESKRACHOVAŤ

V nasledujúcich rokoch prídu na trh desiatky liekov, ktoré budú stáť státisíce eur na jedného pacienta. Pre nepripravené prostredie to bude znamenať obrovské problémy. V novej pulikácii **Zázračné lieky: ako ich zaplatiť a neskrachovať** preto navrhujeme niekoľko opatrení na zlepšenie tohto stavu.

SLOVENSKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO POTREBUJE VIAC AKO LEN „SEBESTAČNOSŤ“

Sebestačnosť ako úprimný cieľ podporiť slovenskú produkciu už v minulosti priniesol veľa negatívnych dôsledkov, no žiadne zázračné výsledky. Namiesto sebestačnosti by sme sa mali sústrediť na reformy, ktoré pomôžu sektoru prosperovať. O tom je publikácia **Slovenské poľnohospodárstvo potrebuje viac ako len „sebestačnosť“**.

SLOVENSKÉ ŠKOLSTVO VYHRALO JACKPOT

V publikácii **Slovenské školstvo vyhralo jackpot** ukazujeme, že problém chýbajúcich zdrojov vo vzdelávaní nie je zďaleka taký výrazný a že platy učiteľov dosahujú porovnateľné úrovne s krajinami EÚ. Zamerať by sme sa mali na odmeňovanie šikovných a kvalitných učiteľov a učiteľov z drahých regiónov.